

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/88/2019
Identifikačné číslo spisu:	6113230369
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:6113230369.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Tomáš Kušnír, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 36 613 843, proti žalovanej T. bývajúcej v W., zastúpenej spoločnosťou Lexpert s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná 15, IČO: 45 976 856, o zaplatenie 441,92 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 7 C 21/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 2017, sp. zn. 13 Co 175/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 2017, sp. zn. 13 Co 175/2017 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 31. marca 2014 č. k. 7 C 21/2014-61 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 441,92 eur spolu s vyčísleným úrokom z omeškania v sume 4,31 eur a s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 441,92 eur od 11. mája 2011 až do zaplatenia, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. O trovách konania rozhodol okresný súd podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) tak, že zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi trovy konania vo výške 26 eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 94,44 eur na účet právneho zástupcu žalobcu, do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia. Mal za preukázané, že právny predchodca žalobcu uzavrel so žalovanou dňa 12. marca 2007 Zmluvu o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, ktorej súčasťou boli aj Všeobecné obchodné podmienky (ďalej v texte aj Zmluva alebo Zmluva o úvere). Z predložených listinných dôkazov zistil, že zmluva označená ako Zmluva o splátkovom úvere bola medzi právnym predchodcom žalobcu, predmetom ktorej bolo poskytnutie peňažných prostriedkov vo výške 995,82 eur. Právny predchodca žalobcu a žalovaná sa v Zmluve dohodli, že žalovaná predmetnú sumu žalobcovi vráti v päťdesiatich deviatich splátkach po 27,62 eur mesačne, v Zmluve bola dohodnutá úroková sadzba vo výške 18,40 % ročne a ročná percentuálna miera nákladov vo výške 24,78 %. Súd prvej inštancie zmluvu posúdil ako zmluvu o úvere podľa Obchodného zákonníka (ďalej len „ObZ“) a tiež ako zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej

len „ZoSÚ“). Konštatoval, že účelom predmetnej Zmluvy bolo poskytnutie peňažných prostriedkov, na strane poskytovateľa úveru (právneho predchodcu žalobcu) vystupoval pri uzatváraní Zmluvy podnikateľ a na strane príjemcu úveru (žalovanej) išlo o fyzickú osobu. Z hľadiska povahy subjektov vzťah posúdil ako obchodnoprávny, pretože v zmysle § 261 ods. 6 písm. d/ ObZ je zmluva o úvere absolútnym obchodom, čo podľa súdu znamená, že záväzkové vzťahy z tejto Zmluvy sa bez ohľadu na povahu účastníkov spravujú ObZ. Ďalej konštatoval, že žalovaná vznesla námietku premĺčania. Preto aplikoval § 397 ObZ, ktorý upravuje všeobecnú 4 - ročnú premĺčaciu dobu, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz, teda dňom, keď právo bolo možné dôvodne vykonať podaním žaloby na súde, teda splatnosťou dlhu. Žalovanou vznesenú námietku premĺčania vyhodnotil okresný súd podľa ustanovenia § 397 ObZ, pričom konštatoval, že ide o zmluvu o úvere, na ktorú je možné aplikovať len ustanovenia ObZ. Uviedol, že žalovaná bola v omeškaní s platením dohodnutých splátok úveru, v dôsledku čoho vyhlásil žalobca v súlade s bodom 7.6.1. Všeobecných obchodných podmienok ku dňu 20. apríla 2011 mimoriadnu splatnosť úveru, čo potvrdila aj žalovaná. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že všeobecná štvorročná premĺčacia doba začala plynúť dňa 20. apríla 2011 a uplynie až dňa 20. apríla 2015, na základe čoho ustálil, že v čase podania žaloby (október 2013) nebola žalobou uplatnená pohľadávka premĺčaná. Na základe uvedených skutočností zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi žalovanú sumu, pričom konštatoval, že námietka premĺčania nebola zo strany žalovanej vznesená úspešne.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 26. septembra 2017 sp. zn. 13 Co 175/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 % účelne vynaložených nákladov, a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % účelne vynaložených nákladov voči žalovanej. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné, pretože bez ohľadu na to, že súd prvej inštancie pri posúdení Zmluvy o poskytnutí splátkového úveru č. XXXXXXXXXX z 12. marca 2007 nedostatočne zohľadnil spotrebiteľský charakter Zmluvy, keď na posúdenie vznesenej námietky premĺčania aplikoval § 369 ObZ, ktoré upravuje všeobecnú 4-ročnú premĺčaciu dobu, pohľadávka uplatnená žalobcom nebola v čase podania žaloby premĺčaná, pretože aj pri aplikácii § 101 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), ktorý upravuje všeobecnú 3-ročnú premĺčaciu dobu na uplatnenie práva, podal žalobca žalobu včas. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. V preskúmanej veci mal súd prvej inštancie správne na posúdenie námietky premĺčania aplikovať ustanovenie § 101 OZ, zo znenia ktorého vyplýva, že pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premĺčacia doba je 3-ročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Právo môže byť vykonané prvý raz, keď vznikne možnosť podať na jeho základe žalobu. Keď je splnenie dlhu stanovené na presne určenú dobu, je so zročnosťou dlhu spojený aj začiatok plynutia premĺčacej doby. V danom prípade si žalovaná neplnila povinnosti vyplývajúce zo Zmluvy, preto žalobca v zmysle čl. 7.6.1. Všeobecných obchodných podmienok vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru, čo žalovaná nespochybnila. Táto mimoriadna splatnosť úveru nastala dňa 20. apríla 2011, odkedy začala plynúť 3-ročná všeobecná premĺčacia doba. Keď žaloba bola doručená súdu prvej inštancie dňa 28. októbra 2013, v čase podania žaloby všeobecná 3-ročná premĺčacia doba ešte neplynula. Odvolacia námietka žalovanej o tom, že v čase podania žaloby bol uplatnený dlh premĺčaný preto neobstojí, námietka premĺčania nebola dôvodná. Na základe uvedených skutočností odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP“) potvrdil. O trovách pôvodného odvolacieho konania a dovolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Tento rozsudok napadla včas podaným dovolaním žalovaná, ktorého prípustnosť odvodzuje z § 420 písm. f/ CSP/ z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Poukázala na to, že odvolací súd nezohľadnil vyjadrenie žalovanej, ku ktorému vyjadreniu žalovanú vyzval a toto vyjadrenie ani len nezaložil do súdneho spisu. V bode 9. odôvodnenia opätovného rozsudku odvolacieho súdu, opis skutočností ohľadom doručenia vyjadrenia žalobcu na vyjadrenie žalovanej a jej následné nevyjadrenie sa k vyjadreniu žalobcu sa nezakladá na pravde. Žalovaná tvrdí, že dané vyjadrenie žalobcu obdržala tak, ako uvádza odvolací súd avšak po predĺžení lehoty žalovanej na vyjadrenie sa žalovaná k

vyjadreniu žalobcu aj vyjadrila podaním zo dňa 25. júla 2017, ktoré bolo doručené odvolaciemu súdu elektronicky dňa 27. júla 2017, ktorú skutočnosť preukazuje doručenkou k „vyjadreniu žalovanej“ zo dňa 27. júla 2017.

4. Žalobca navrhol dovolanie ako nedôvodné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, ktoré má predpísané náležitosti (§ 428 CSP), podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

6. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. V danom prípade dovolateľka uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

10. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno iba v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

11. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd podaním zo dňa 11. mája 2017 zaslal vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovanej s výzvou, aby sa táto v lehote 10 dní od doručenia k nemu vyjadrila. Žalovaná zásielku prevzala dňa 15. mája 2017 (č. l. 163 spisu). Následne dňa 23. mája 2017 žalovaná požiadala súd o predĺženie lehoty z dôvodu, že sa obrátila na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o zastupovanie (č. l. 164 spisu), ktorej žiadosti bolo vyhovené.

12. Následne odvolací súd listom zo dňa 12. júla 2017 vyzval právneho zástupcu žalovanej Lexpert s.r.o. o vyjadrenie k vyjadreniu žalobcu v lehote 10 dní, pričom Lexpert s.r.o. túto výzvu prevzal dňa 17. júla 2017 (č. l. 173 spisu). Teda lehota na vyjadrenie uplynula dňom 27. júla 2017.

13. Následne z obsahu spisu dovolací súd už len zistil, že dňa 26. septembra 2017 odvolací súd vyhlásil rozsudok v predmetnej veci.

14. Žalovaná proti tomuto rozsudku podala elektronickou formou dovolanie, pričom jednou z príloh dovolania bolo aj jej vyjadrenie k vyjadreniu žalobcu zo dňa 25. júla 2017, ktorého originál zaslaný odvolaciemu súdu žalovanou ešte pred vyhlásením rozsudku (č. l. 177) sa však v spise nenachádza. Dovolací súd zo spisu len zistil, že sa v ňom nachádza elektronická doručenka o prevzatí „vyjadrenia žalovanej“ odvolacím súdom s dátumom a časom doručenia dňa 27. júla 2017 o 17:32:07, (č. l. 217 spisu), teda v lehote 10 dní včas. Napriek tomu, bez oboznámenia sa s obsahom vyjadrenia žalovanej, odvolací súd dňa 26. septembra 2017 vo veci rozhodol.

15. Pokiaľ odvolací súd v bode 9. svojho rozsudku uvádza, že sa žalovaná k vyjadreniu žalobcu v lehote nevyjadrila, dostal sa tak do situácie neunesenia tohto konštatovania, nakoľko naopak, z obsahu spisu vyplýva, že toto vyjadrenie bolo odvolaciemu súdu doručené v posledný deň lehoty dňa 27. júla 2017, ale do spisu založené nebolo, resp. nebola do spisu založená žiadna písomnosť, ktorá v uvedený deň do spisu mala dôjsť.

16. Podľa článku 9 Základných princípov CSP strany sporu majú právo sa oboznámiť s vyjadreniami, návrhmi a dôkazmi protistrany a môžu k nim vyjadriť svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon.

17. Podľa článku 3 ods. 1 Základných princípov CSP každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

18. Relevantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), vzťahujúca sa k danej veci a princípy sú zhrnuté v rozhodnutí vo veci Ringier Axel Springer a.s. proti Slovenskej republike č. 35090/07, §§ 85 a 86, 4. október 2011, a neskôr uvedené zopakované v prípade Trančíková proti Slovenskej republike, č. 17127/12 § 39, 13. jún 2015, podľa ktorej:

- princíp rovnosti zbraní, ktorý predstavuje jeden z prvkov širšieho konceptu práva na spravodlivý proces vyžaduje, aby každej strane sporu bola daná rozumná možnosť prezentovať svoj prípad za podmienok, ktoré ju nevystavujú podstatnej nevýhode vo vzťahu k druhej strane sporu (Niderost-Huber proti Švajčiarsku, č. 18990/91, 18. február 1997, § 23),

- koncept práva na spravodlivý proces požaduje právo na kontradiktórny proces, v súlade s ktorým strany sporu musia mať príležitosť nielen mať vedomosť o dôkazoch, ktoré sú potrebné pre ich úspech v spore, ale tiež mať vedomosť o všetkých vykonaných dôkazoch a predložených vyjadreniach za účelom vplývať na rozhodnutie súdu. Akokoľvek, právo na kontradiktórny proces nie je absolútne, a toto právo môže závisieť na špecifických črtách daného prípadu (Krčmář a ostatní proti Českej republike, č. 35376/97, § 40, 3. marec 2000, Hudáková proti Slovenskej republike, č. 23083/05, § 26, Asnar proti Francúzsku (č.2) č. 12316/04, § 26, 18. október 2007, Vokoun proti Českej republike č. 20728/05 § 26, 3. júl 2008),

- konkrétny účinok daných vyjadrení k rozsudku domáceho súdu má len malý význam. Je na stranách sporu posúdiť, či je alebo nie je potrebné sa vyjadriť (Milatová a ďalší proti Českej republike, č. 61811/00, § 65, Gaspari proti Slovinsku, č. 21055/03, § 52, 21. júl 2009),

- zvlášť dôležitá v týchto veciach je dôvera strán konania v spravodlivosť justície, ktorá je založená na viere, že títo mali možnosť vyjadriť svoje názory ku každému dokumentu založenému v spise (Asnar proti Francúzsku(2), č. 12316/04, § 25, 18. október 2007).

19. Dovolací súd vzal v danom prípade na zreteľ individuálne okolnosti prejednávanej veci. Z obsahu spisu, ako bolo vyššie uvedené, vyjadrenie žalovanej nebolo do spisu zrejme vôbec založené, a preto odvolací súd, ako aj sám konštatuje vo svojom rozsudku, sa s týmto neoboznámil pred rozhodnutím vo veci. Odvolací súd napriek tomu vo veci rozhodol tak, že napadnutý odvolaním rozsudok súdu prvej

inštancie potvrdil.

20. Tieto pochybenia a nedostatky vytvorili stav nerovnosti strán sporu v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces, a preto nebolo možné v tomto smere odvolacie konanie považovať za spravodlivé.

21. Keďže porušenie práva na spravodlivý proces vyššie uvedeným spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní bolo dôsledkom nesprávneho postupu súdu v odvolacom konaní, bolo žalovanej znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

22. Z týchto dôvodov preto dovolací súd dovolaniu vyhovel podľa ustanovenia § 449 ods. 1 CSP, napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.